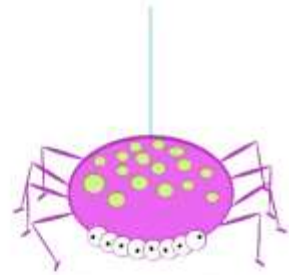
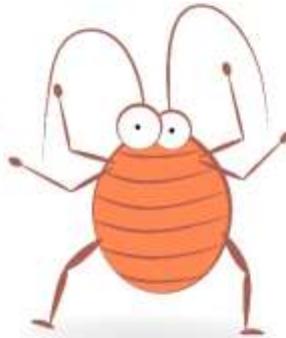
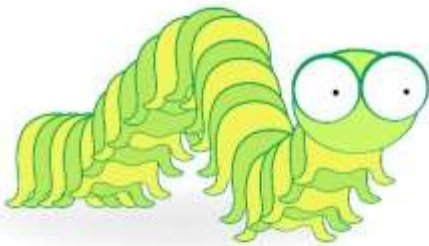
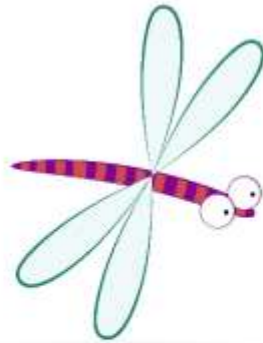
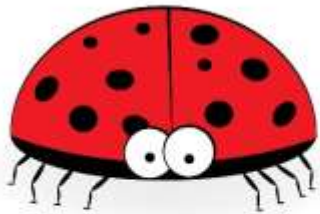

INSEKTER

Kultur og natur med de 1½-3-årige

- Pædagogisk vejledning -

Børnekulturfestival 2021

Indhold

Velkommen	s.3
Tema: Bænkebider	s.4
Kreative aktiviteter	s.10
Kropslige, musiske og sproglige aktiviteter	s.12
Litteraturliste og links	s.16
Bilag 1 – Insektquiz	s.17
Bilag 2 – Diplom	s.18
Bilag 3 – Bevægelsesbilleder til terning	s.19
Bilag 4 – Skabelon til bænkebider	s.22

Velkommen

Næstveds Børnekulturfestival 2021 gennemføres under helt andre omstændigheder end vi er vant til. Corona gør det svært at mødes på tværs af institutioner og børnegrupper til koncerter og workshops. Materialekassen om insekter med denne tilhørende pædagogiske vejledning er et bud på, hvordan I selv kan holde Børnekulturfestival hjemme i egen dagpleje eller på egen stue. Målet med aktiviteterne er at give børnene kulturelle, lærerige og mindeværdige oplevelser – præcis som Børnekulturfestivalen plejer at gøre.

Insekter og lærerplanstemaerne

Denne pædagogiske vejledning lægger op til kreative, musiske, kropslige, sproglige og naturfaglige aktiviteter og lege med omdrejningspunkt i insekterne mariehøne, edderkop, honningbi, myg og tusindben. Indledningsvis finder I desuden et tematisk afsnit om bænkebidere.

Der er en bagvedliggende rød tråd i vejledningen, hvor lærerplanstemaerne *Natur, udeliv og science* og *Kultur, æstetik og fællesskab* omsættes på en sjov og legende måde. Det er hensigten at vejledningen vil understøtte at:

- *børnene får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske*
- *børnene får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed*

Kig på insekter sammen

Før I går i gang med aktiviteterne, kan I med fordel gå på opdagelse i skoven eller i haven og finde forskellige slags insekter. Se på insekterne sammen. Hvordan ser de ud? Hvor mange ben har de? Hvordan er insekterne ens? Hvordan er de forskellige? Brug en lup eller et insektglas. Tal om hvordan insekter ofte består af tre dele: Hoved, forkrop og bagkrop.

Materialekassens indhold

- Pædagogisk vejledning
- Fagbogen "Myg" og en særskilt vejledning til dialogisk læsning
- En bænkebider fingerdukke
- Kreative materialer: Tøjklemmer, mekaniske figurer, silk clay, piberensere og vatkugler

Vi ønsker jer en rigtig god børnekulturfestival

Aase Morell - Sprogkonsulent, Center for Dagtilbud og Skole
aamor@naestved.dk

Katrine Gjesing – Børnekulturkonsulent, Center for Kultur- og Borgerservice
kgjes@naestved.dk

Tema: Bænkebider

Fakta om bænkebideren formidlet til de mindste

I denne aktivitet skal I introducere børnene for bænkebideren og dens levevis. Brug fingerdukke-bænkebideren til at sætte en legende stemning. Udover fingerdukken får I også brug for et stykke træ eller en sten, visne blade, et udskåret æble, en skål med vand samt piberensere fra materialekassen.

Baggrundsviden til den voksne: Bænkebidere er små grå krebsdyr, der lever i skovbunden og i haver. De har gæller og kan bedst lide, at der er mørkt og fugtigt. Om dagen gemmer de sig under sten og træstykker i skovbunden eller indenunder barken på gamle grene. Om natten rumsterer de rundt og finder føde.

Det kan I gøre: Lad som om fingerdukke-bænkebideren sover under et stykke træ eller en sten, som I har fundet frem, inden I starter. Fortæl med brug af dramatik (stemme, toneleje, gestik, mimik) at han sover, og at alle skal være stille, imens I ser på ham. Tal med fingerdukken om, at han skal vågne, fordi børnene er her og gerne vil sige godmorgen. Lad børnene få lov at røre ham og hilse på. Fortæl så, at han sover under grene, sten og træ ude i skoven eller haven.

Baggrundsviden til den voksne: Bænkebidere spiser halvt nedbrudte blade, grene, træstubbe og træstykker. De kan også godt lide svampe og gammel frugt. Bænkebidere lever af alt det, der falder ned af sig selv.

Det kan I gøre: Læg op til dialog med børnene om hvad bænkebideren spiser. Spiser han leverpostejmadder? Fortæl om bænkebiderens mad. Medbring et udskåret æble, så både børn og bænkebideren kan smage. Vis også nedfaldne blade.

Baggrundsviden til den voksne: Der findes flere bænkebiderarter. Kuglebænkebideren kan rulle sin lille leddelte krop sammen, så den bliver til en perfekt rund kugle. Det gør den, når det er tørt og lyst, og når den er truet. Så snart der bliver mørkt og fredeligt, ruller kuglebænkebideren sig ud igen.

Det kan I gøre: Vis med fingerdukken, hvordan bænkebideren ruller sig sammen, når den bliver bange, eller når det er for varmt og lyst. Prøv med jeres egne kroppe, at rulle jer helt sammen. Lad forsigtigt bænkebideren rulle sig ud. Fortæl at den ikke behøver at være bange. I vil gerne være venner med den. Men bænkebideren ruller sig sammen igen. Fortæl børnene, at det kan være fordi, den ikke kan lide lys. Sluk lyset eller træk gardinerne for og se om bænkebideren tør komme frem og hilse på jer igen.

Tema: Bænkebider

Fakta om bænkebideren formidlet til de mindste - fortsat

Baggrundsviden til den voksne: De fleste bænkebidere er grå. De har et fladt ovalt skjold, der består af mange led. De går på 7 par ben og mærker verden med 2 lange antenner. Med den lille flade krop, kan bænkebideren skubbe sig ind under grene og sten og finde små fugtige steder.

Det kan I gøre: Stil jer tæt sammen på en lang række og leg, at I er en bænkebider med mange ben.

Find piberensere frem og leg at I er bænkebidere, som skal mærke verden med dem. Den voksne går forrest med to piberensere foran sig. Spørg hvad børnene tror bænkebideren bruger sine to antenner til? Fortæl dem, at det er hans øjne. Når en piberenser rammer f.eks. en stol siger den voksne "Oh, jeg kan mærke, at der er en stol".

Lad også børnene mærke verden med hver deres to piberensere eller brug fingerinsekterne som vist på s. 10. Husk at bøje enderne på piberenserne så børnene ikke stikker sig på dem.

Baggrundsviden til den voksne: Bænkebideren er et krebsdyr, der har forladt havet og er blevet et landdyr. Den er stadig afhængig af vand og af, at der er fugtigt, hvor den bor.

Det kan I gøre: Leg at bænkebideren hvisker dig noget i øret. Du siger: "Aha, du er tørstig, fordi her er så varmt og tørt. Her er hverken regnvejr eller en sø." Så henter du vand, så den kan drikke. Gør det evt. til frugt eller samling, hvor I har vand og frugt på bordet. Sig til børnene, at bænkebideren elsker, når det er vådt og regnvejr.

Tegn sammen med børnene en sø på et stykke A3 og laminer det. Nu har I altid en sø ved hånden, så bænkebideren kan få noget at drikke.

Tema: Bænkebider

Brug fingerdukke-bænkebideren i hverdagspædagogikken

På de foregående sider har fingerdukken været i brug som hjælper til at fortælle om bænkebideren og dens levevis. I kan også bruge fingerdukken på andre måder i den periode, hvor I arbejder med materialekassen. Her kommer et par idéer:

- Tag bænkebideren med til frokost eller samling og leg, at den taler med børnene. Måske kan den også være med til at bestemme, hvad I skal lege eller synge.
- Leg at bænkebideren sover. Den kan f.eks. lægges til at sove i et mundbind, som om det var en hængekøje. Dekorer mundbindet med blade og læg et stykke bark over den sovende bænkebider. Børnene kan på skift vække bænkebideren hver morgen og lægge den til at sove inden de selv skal sove til middag.
- Brug også fingerdukken til at lege tampen brænder eller gemmeleg med. Børnene skiftes til at få lov til at gemme bænkebideren. Den voksne sætter ord på gemmestedet, når det opdages: "Nå, der har du gemt dig... under bordet."

Bænkebider-gemmeleg i haven eller på legepladsen

Materialer: 3 store tæpper

I denne aktivitet skal børnene agere bænkebidere, der gemmer sig under barken (et stort tæppe), som ligger på græsset.

Den voksne har forberedt to nye skjul, to andre tæpper, som ligger i passende afstand fra det første skjul. Den voksne leger "fugl" og hiver nu hurtigt tæppet væk fra "bænkebidere." Nu skal børnene løbe hen til en af de andre tæpper og skjule sig, inden de bliver ædt af fuglen. Legen gentages igen og igen. Legen kan udvides, ved at den voksne flytter rundt på tæpperne under legen, så de ligger andre steder end forventet, når bænkebidere løber efter nye skjul.

Inden eller efter legen kan I fortælle om, hvor bænkebideren godt kan lide at gemme sig henne. Lad børnene gå på bænkebiderjagt i haven eller på legepladsen. Tal om hvorfor bænkebidere gemmer sig.

Kilde: www.natur-vejleder.dk – Krible Krable materialet

Tema: Bænkebidder

Udendørs fortælleleg med fokus på kroppen

Sæt jer udenfor på en græsplæne. Tag bænkebidder-fingerdukken på og leg denne fortælleleg om bænkebidderen og alle hans venner.

Digt gerne selv videre og gøre fortællelegen til din egen. Giv f.eks. bænkebidderen et navn.

Lad også børnene komme med idéer til hvilke dyr, bænkebidderen skal møde, og hvilke bevægelser I skal lave.

Fortælleleg

- Godmorgen børn! *(Alle strækker sig)*
- Jeg er en bænkebidder, og jeg bor under sten og grene og kravler i græsset. Kan I også mærke græsset? *(Rør ved græsset med hænderne og evt. bare fødder)*
- Der, hvor jeg bor, møder jeg mange mariehøns. De er mine prikkede venner. Kan I også komme prikker på kroppen? *(Prik med jeres fingre på hele kroppen)*
- Om sommeren, når solen går ned, bliver luften fyldt med myg. De stikker, hvis man ikke passer på. Kan I også flyve som en myg? *(Flyv som en myg og leg at I stikker)*
- Nogle gange møder jeg en bille. Hvis den lander på ryggen, har den svært ved at vende sig om. Kan du også ligge på ryggen? *(Lig på ryggen og spræl med benene som en bille, der ikke kan vende sig om)*
- Når jeg går en tur i skovbunden, møder jeg en edderkop. Den bor i sit spindelvæv og kravler rundt og holder øje med fluer. Kan du også kravle som en edderkop? *(Kravl rundt, stop op og se efter fluer - lav kikkertøjne med sammenrullede hænder)*
- Hov, jeg kan høre, at der kommer nogen. "Vov, vov!!" Hvad er det? Uhhh det er en hund! Jeg ruller mig sammen og ligger helt stille, så den ikke ser mig. Kan I også rulle jer sammen? *(Rul jer sammen og lig helt stille)*
- Puha, hunden så os ikke. Men nu er jeg altså blevet træt. Det er blevet tid til at slappe af. Kan I også slappe af? *(Læg jer godt til rette og mærke roen i kroppen)*

Tema: Bænkebider

Lav en bænkebider i karton

Hvert barn skal lave sin egen bænkebider, der kan bevæge sig. Brug skabelonen på bagerste side i vejledningen. Før skabelonen over på gråt karton.

- Hvert barn får et stykke gråt karton med 7 kropsdele, der til sidst skal samles til en bænkebider.
- Barnet laver mønstre, streger og kruseduller på de 7 kropsdele. Brug mørkeblå og brune farver.
- Kropsdele og fødder klippes ud.
- Lim fødder på kropsdelen med følehorn. Denne del skal ligge øverst.
- Lim fødder på en vilkårlig kropsdel. Denne del skal ligge nederst.
- Læg kropsdelene ovenpå hinanden med de dekorerede sider opad. Nederst er bagenden og øverst er bænkebidernes hoved.

- Lav hul igennem alle delene med en hulmaskine
- Saml bænkebideren med et stykke sort piberenser, som bukkes flere gange bagpå.
- Tegn et øje på bænkebideren med sort tusch.
- Bænkebideren kan nu folde sig ud og rulle sig sammen igen og inspirere til leg.

Tip: Laminer bænkebideren inden kropsdelene klippes ud for øget holdbarhed.

Tema: Bænkebidder

Bænkebidersang

Melodi: Mon du bemærket har

Tekst: Ukendt

Mon du bemærket har
Hvad under barken var

Det var et dyr i gråt
Det boede mørkt og vådt

Det var et krebsedyr
Der var på eventyr

Den var så dejlig glad
Og åd et gammelt blad

Kreative aktiviteter

Insekter med fart på

Fra materialekassen: Mekaniske figurer, silk clay i forskellige farver

Sådan kan I gøre: Sammen med børnene beklædes de mekaniske figurer med silk clay i forskellige farver og mønstre, så figurerne kommer til at minde om insekter. Lad dem hærde til næste dag.

Træk dyrene op og se hvordan de bevæger sig hen over gulvet i forskellige hastigheder.

Tip: Stik evt. små stykker piberenser i som følehorn, øjne eller ben. Lim de små stykker piberensere fast med limpistol på dag 2.

Fingerinsekter

Fra materialekassen: En halv piberenser og to vatkugler pr. barn

Find selv: Sort tusch

Sådan kan I gøre: Hvert barn får to vatkugler og tegner et sort øje eller en sort prik på hver kugle. Herefter får hvert barn en halv piberenser, som bøjes på midten og snos fast om en af barnets fingre. Øjnene limes fast på de to ender f.eks. med limpistol.

Tip: Brug fingerinsekterne når I skal synge om insekter, lege bænkebidere eller læse om myg.

Kreative aktiviteter

Tusindben

Fra materialekassen: To klemmer pr. barn, piberensere til tusindbenets hoved

Find selv: Paptallerkener, børnestrømper, tusser, limpistol

Sådan kan I gøre: Sæt paptallerkenerne sammen til én lang krop – en krop til et tusindben. Har I ikke paptallerkener, kan I også klippe cirkler ud af farvet karton. Dekorér hovedet på tusindbenet og lim et par piberensere på som følehorn. Hvert barn får to klemmer, som skal blive til ben på tusindbenet. Lad børnene dekorere klemmerne med tusser. Lim klemmerne på tusindbenet med limpistol og placér en gammel børnestrømpe i hver klemme. Hæng tusindbenet op på væggen.

Tip: Hvert barn kan også dekorere sin egen cirkel/paptallerken til tusindbenets krop.

Mariehønen Evigglad

Find selv: Karton i farverne rød, sort, hvid og grøn, lim, toiletrulle, sort tusch, saks og klipsemaskine.

Sådan kan I gøre: Klips rødt karton fast om toiletrullen. Giv mariehønen sorte prikker på – enten med sort tusch eller med sort karton klippet ud i små prikker. Giv også mariehønen ansigt og ben. Klip et stort blad ud af et stykke grønt karton, som mariehønen kan bo på.

Tip: Brug mariehønen når I synger "Mariehønen Evigglad" og brug bladet som "rabarberblad."

Landart - insekter i ler

Find selv: Ler og naturmaterialer

Sådan kan I gøre: Lav jeres eget kunstværk i skoven eller på legepladsen. Hvert barn skal finde et flot træ med en bred stamme. Hvert barn får en portion våd ler. Form insekter i ler med træet om underlag. Giv insektet et hoved, en krop og en bagkrop. Stik pinde ind i det våde ler som ben, øjne og vinger.

Tip: Har I ikke ler, kan I forme insekter ud af trylledej. Bag insekterne og mal dem i flotte farver.

Kropslige, musiske og sproglige aktiviteter

Bevægelsesleg til klassisk musik

Sådan kan I gøre: Lav en stor terning ud af genbrugsmaterialer og beklæd hver side af terningen med bevægelsesbillederne fra bilag 3. Hver side af terningen viser nu en ny måde at bevæge sig på: *Stikke, kravle, rulle, gå, flyve og finde*. Sæt musik på og lad børnene starte med at flyve rundt som små humlebier. Slå med terningen med passende mellemrum for at skifte bevægelse.

Lyt til "Humlebiens flugt" af Rimskij-Korsakov mens I kaster med terningen og bevæger jer på forskellige måder.

Tip: Har I ikke en terning kan I også bruge bevægelsesbillederne (bilag 3) som flash cards.

Tip: I kan også lege legen til Poul Kjøllers "Kriblekrableland"

Edderkoppeleg

Find et område med mange træer, og brug en rulle sejlgarn til at vikle ud og ind mellem træerne, så der dannes et vandret edderkoppespind i lav højde. Børnene skal nu ned på maven eller på alle fire, og kravle rundt under spindet som edderkopper. Nogle kan være fluer, som edderkopperne skal fange. Sæt evt. en lille klokke på snoren, så I kan høre, hvis nogle rører edderkoppespindet.

Tip: Fortæl om edderkopper og om, hvordan de fanger føden i deres spind, mens I sætter banen op.

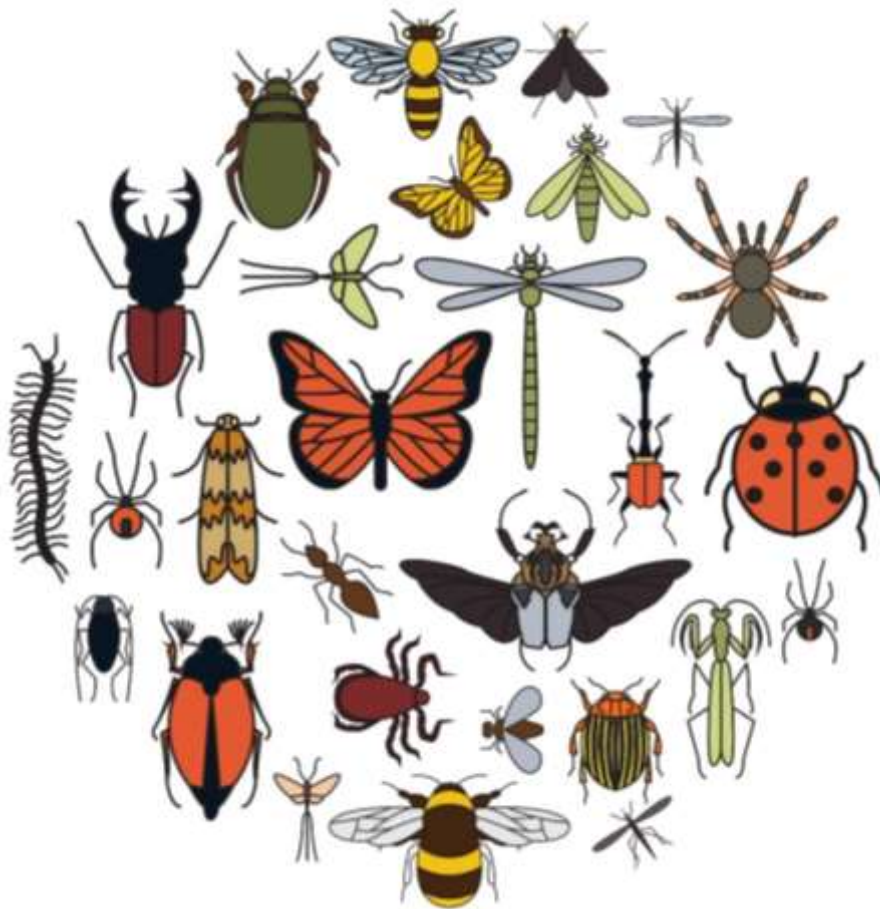
Kilde: www.groennespirer.dk

Kropslige, musiske og sproglige aktiviteter

Sange om insekter

Brug sangene til samling, til frugt, på tur, på legepladsen osv.

- Mariehønen Evigglad (brug mariehønen fra s. 11 som rekvirit)
- Lille Peter edderkop (se vejledning på s. 14)
- Jeg har fanget mig en myg
- Sur, sur, sur - lille bi omkring
- Sommerfuglen (melodi: Lille Lise)
- Myggen sværmer (melodi: Mester Jakob)
- Bænkebidersang (se s. 9)

Kropslige, musiske og sproglige aktiviteter

Lav en edderkop og brug den til sanglegen *Lille Peter edderkop*

Find selv: Et plastiklåg pr. barn (f.eks. fra en salat), et stykke sort karton pr. barn, hvid farveblyant og lim.

Sådan kan I gøre:

Bøj et stykke sort karton og tegn en halv edderkop op med hvid farveblyant.

Klip langs stregen. Fold det sorte karton ud så edderkoppen får to identiske halvdele.

Sammen med børnene dekorerer edderkoppen med mønstre, hår og ansigt. Brug den hvide farveblyant.

Til sidst limes edderkoppen fast på plastiklåget, så den kan svæve og bruges i nedenstående leg.

Om sanglegen *Lille Peter edderkop*

1. Både du og hvert barn har jeres edderkop i hånden. Stil jer ved en væg.
2. Mens I synger: "Lille Peter edderkop, kravlede op ad muren", bevæger I edderkoppen fra gulvet og op ad væggen.
3. Når Peter er så højt oppe, som I kan nå, synger I "Så kom regnen og skyllede Peter ned". I stopper med at synge og alle slipper Peter, så han falder på gulvet. (Det er sjovt, giv tid til grin).
4. Nu samler I Peter op og synger "Så kom solen og tørrede Peters krop". I leger, at I tørrer ham.
5. Imens I synger "Lille Peter edderkop kravlede atter op" bevæger I edderkoppen op ad væggen en gang til.

Tip: Når I leger denne leg, er det tyngdekraften, I leger med. Hermed arbejder I med børnenes aktive undersøgelse og erfaring med et naturfænomen.

Kropslige, musiske og sproglige aktiviteter

Dialogisk læsning

Udover bogen "Myg," som I finder en særskilt vejledning til i materialekassen, anbefaler vi især bogen "Krible Krable Rim for de små" af Lotte Salling. Bogen er fyldt med aktivitetsforslag og anvisninger af fokusord. En bog der i den grad lægger op til dialogisk læsning.

Lyt til "Regnbuebillen" med Faster Cool

Næstveds Egnsteater Dansk Rakkerpak og Faster Cool laver mange fantastiske forestillinger for de mindste. En af dem er forestillingen "Regnbuebillen" hvortil der findes en lydbog, som I kan lytte til i en rolig stund – måske mens I ligger ned? Lydbogen indeholder både musik og Faster Cools dejlige stemme.

Find lydbogen på www.fastercool.dk/regnbuebillen/

Samme sted finder I desuden opskrift på regnbuepandekager, en malebog og sjove lege.

Litteraturliste

Pegebøger

Mine insekter, Xavier Deneux – Carlsen, 2017

Min første Pixi om krible krable-dyr – Carlsen, 2020

Faglitteratur

Mariehøns, Peter Bering – Gyldendal, 2009

Sommerfugl, Birgitte og Peter Bering – Gyldendal, 2016

Edderkop, Troels Golander – Gyldendal, 2017

Insekter, Peter Bering – Gyldendal, 2010

Er du en guldsmed? Judy Allen og Tudor Humphries – Klematis, 2001

Skønlitteratur

Krible Krable rim for de små, Lotte Salling – Carlsen, 2014

Cykelmyggen Egon, Flemming Quist Møller – Gyldendal, (5. udgave, 5. oplag), 2011

Minibillen og tryllefeen, Flemming Quist Møller – Gyldendal, 2009

Den sultne larve aldrigmæt, Eric Carle – Apostrof, (5. udgave, 2. oplag), 2011

Links

www.groennespirer.dk

www.kriblekrable.dk

www.natur-vejleder.dk

Bilag 1

Insektquiz

Som afslutning på forløbet om insekter kan I lave denne insektquiz med børnene og uddele diplommet, som I finder på næste side.

INSEKT QUIZ

1. Bor en edderkop under en sten eller i et edderkoppespind?
2. Har en mariehøne prikker eller striber?
3. Kan en bænkebidder rulle sig sammen eller hoppe?
4. Har et tusindben mange hænder eller mange fødder?
5. Kan en myg stikke eller svømme?
6. Laver en humlebi en kuk, kuk lyd eller summer den?
7. Drikker en sommerfugl fra en blomst eller drikke den kaffe?

DIPLOM

VI HAR I BØRNEKULTURFESTIVALEN HÅFT FOKUS PÅ INSEKTER.

Vi har leget, undersøgt, sunget, fortalt, læst, været kreative,
brugt kroppen og haft det sjovt og dejligt.

Vi har især talt om disse insekter:

NÅVN: _____

HAR VÆRET AKTIV OG DELTAGET I FORLØBET OM INSEKTER.

Hjemme kan I se på insekter i haven eller i skoven. I kan også læse om insekter.

Faglitteratur

Mariehøns af Peter Bering, Mine insekter af Xavier Deneux, Edderkop af Troels Golander,
Min første Pixi om krible krable-dyr af Forlaget Carlsen

Skønlitteratur

Cykelmyggen Egon + Minibillen og tryllefeen af Flemming Quist Møller,
Den sultne larve aldrigmæt af Eric Carle, Krible Krable rim for de små af Lotte Salling

Bilag 3

Billeder til insektterning. Lav en terning ud af genbrugsmaterialer eller kom billederne på en stofterning, som I måske har i forvejen.

Brug billederne til bevægelseslegen "Humlebiens Flugt" på s. 12.

Flyv som en mariehøne

Gå som et tusindben

Rul dig sammen som en bænkebidder

Stik som en myg

Find nektar som en honningbi

Kravl som en edderkop

Bilag 4

Skabelon til bænkebider fra vejledningens s. 8.

Kopier skabelonen over på gråt karton.

